

TRACEY EMIN
STRANGELAND

KLIM

Jeg stak proptrækkeren ned i flasken igen. Klokken var ti tredive ifølge uret overfor ... Der skete altid sære ting, når jeg ikke havde ur på. Drømme rummer ikke ti d. Søvn gør heller ikke, eller død. Det er derfor, det undertiden er godt at have et ur på.

Jeg har altid taget mit ur af, når jeg har elsket. Også selv om jeg beholdt alt tøjet på. Og selv om det foregik uden-dørs om vinteren. Jeg har altid taget mit ur af.

fra bogen

Strangeland er fortællingen om et liv, der balancerer på en knivskarp æg mellem berømmelse og selvdestruktion.

William Blake as a woman, written by Mike Leigh.

David Bowie om Tracey Emin

ISBN 978-87-7955-586-0

Tracey Emin er kunstner, og hendes værker er udstillet på museer og gallerier verden over. Selv om hun er kendt som visuel kunstner, er rygraden i hendes kunstværker de bekendende skrivelser. Alligevel er disse skrivelser, som første gang har set offentlighedens lys i form af neon eller trykt på sengetøj og teltdug, kun udgivet i begrænsede, eksklusive udgaver. *Strangeland* er den første større sammenhængende udgivelse fra Tracey Eminns egen hånd.

Jeg krængede mine sorger ud til en ven
i håb om, at jeg ville få det bedre derved.
Men det, jeg betroede ham, blev en offentlig hemmelighed,
ildfluer i mørket.

Ahmad Ibu-al-Qaf
ellefte århundrede

SOM EN KROG FRA HIMLEN

Da jeg blev født, troede de, jeg var død. Paul kom først, ti minutter før mig. Da det blev min tur, rullede jeg bare ud, lille og gul med lukkede øjne. Jeg skreg ikke. Men i det øjeblik, jeg blev født ind i denne verden, havde jeg en følelse af, at der var sket en fejltagelse. Jeg kunne ikke skribe eller græde eller tale min sag. Jeg lå bare uden at røre mig og ønskede, at jeg kunne vende tilbage til det, jeg var kommet fra.

De lagde mig i en lille glaskasse, og langsomt kom jeg til hæfterne.

Paul og jeg plejede at ligge sammen i vores lille seng. Han plejede altid at pludre løs om et eller andet, og ingen kunne forstå ham undtagen jeg. Men jeg plejede at ligge stille på ryggen med armene strakt op mod himlen og trak konstant hænderne gennem luften med et greb

om de usynlige streger, som kun jeg kunne se, de strenge, som forener hvert eneste øjeblik: fortid, nutid og fremtid. De strenge, som forener enhver del af menneskeskæbnen fra evigheden til stjernerne.

Som spædbarn forsøgte jeg at dø et par gange. Mit mest vellykkede forsøg var kvælning ved at presse munden mod indersiden af babyliften. Men Paul reddede mig – reddede mig med sin konstante skrigen. Det virkede, som om han altid ville være der og passe på mig. Det var svært ikke at blive gal over det. Min sjæl havde jo faktisk været på vej bort, da den på en eller anden måde blev holdt fast i hans forestillingsverden. Det var som en krog fra himlen – jeg var blevet trukket ned og forvandlet til en skabning af denne verden.

De allerførste ord, jeg hørte – de første, som ikke var Pauls – var: “Den døve og den stumme er et år gamle, ét år i dag.”

Jeg begyndte ikke at tale, før jeg var tre. En dag tog min far mig med ud i haven. Han løftede mig op i sine arme og pegede på et træ. Og mens han holdt mig i vejret den kølige efterårmorgen, fór de første ord over mine læber: “Se. Æble.”

Det skulle have været den sidste aften, vores mor og far havde sammen. Det var i 1962. Mor var gift, og far var gift, men ikke med hinanden. Min mor var enogtyve, da hun fødte første gang – min storebror Alan – og hun sagde altid bagefter, at man slet ikke kunne forestille sig, hvor ondt det gjorde, og at enhver kvinde, der påstod, at det ikke gjorde ondt, løj. Da hun blev gravid med min far, bestilte

hun plads på en klinik for at få en abort, men fortrød i sidste øjeblik.

Denne vilde, omstrejfende tyrk, som havde fået en fod indenfor på Londons ejendomsmarked og havde fejlet benene væk under hende, fremsatte nu et tilbud: tre dage om ugen eller ingenting. Mor skiftede navn fra Cashin til Emin og slog sig til tåls med tre dage om ugen, da hun vidste, at han aldrig ville lade sig skille fra sin kone. Senere efter en række finansielle katastrofer, og da han var gået fallit, kom hun til at stå alene tilbage uden en klink.

Men visse ting er bestemt til at vare evigt ...

Jeg sad henne ved tomatplanterne. Mor og far var i gang med at skribe ad hinanden. Jeg hev en bambuspind væk fra en af planterne. Tomaternes vægt trak den grønne stængel ned til jorden. Mens de skændtes, pressede jeg pinden gennem det øverste af mit lår. Blodet begyndte at løbe. Og de holdt op med at råbe.

Hotel International, det var der, Paul og jeg voksede op. En labyrint af halvfjerds værelser langs med havet i Margate og med udsigt til Winter Gardens. Det var i virkeligheden en kombination af seks mindre gæstehuse, fulde af fremmede, gæster, køkkenpersonale og stuepiger, en jukeboks og Det blå Rum, hvor vi plejede at danse. Vi var rige og forkælede og kunne tale tre sprog, engelsk, tyrkisk og selvfølgelig vores eget.

Som følge af, at hotellet bestod af seks gæstehuse, havde det seks baghaver, forbundne via huller banket i hver af de adskillende havemure. En verden af teltpladser og

fundamenter, skure og hytter, tage og garager. Et udstrakt territorium, vores domæne. Vi var rige – og blev misundt. Jeg kan huske, at jeg har gemt udpakkede julegaver under sengen og bare håbet på, at de ville forsvinde.

Det eneste, Paul og jeg ønskede, var at være normale, ligesom andre børn. Men det var umuligt. Vi var tvillingerne. Vi havde vores eget sprog, indtil vi var fem år gamle. Vi havde et fælles værelse for os selv og sad ved siden af hinanden i skolen. Engang havde vi været fælles om et moderskød, og nu var vi fælles om en umættelig trang til opmærksomhed, hvilket vi til tider syntes om, mens vi til tider hadede det.

Mor forklarede os, at det ikke var bolsjer. Det var piller, meget specielle piller. Og på grund af disse specielle piller blev Paul og jeg ved med at være specielle. Hvis hun tog en hver dag, ville hun ikke få flere små børn. Vi var seks år gamle og træt af at være specielle. Vi gik hen til hendes håndtaske, fandt pillerne frem fra den og stoppede dem i afløbet i vasken én for én.

Vi fik ikke en lillebror eller lillesøster. I stedet fik vi en kanin foræret. En lille, hvid kugle af totter. Den havde et lille hus. Paul lavede en seng til den af skoæsker, og jeg gik i gang med dens tøj: en jakke, hat og bittesmå sko lavet af servietter. På varme sommerdage plejede den at hoppe omkring mellem de vilde jordbær, og Paul og jeg lo. Fryden ved ubetinget kærlighed.

I takt med, at vi blev ældre, kom vores verden til at virke mere og mere unaturlig – og vi var klar over det. Vi begyndte at lægge mærke til det omkring ved den tid, da vores kanin døde. Selvfølgelig var den ikke slet og ret død,

den var blevet myrdet, sultet ihjel af køkkenpersonalet. Vi havde været af sted til London. Da vi kom hjem, var det første, vi gjorde, at suse gennem hotellet og ud i baghaven og gennem hullet i muren ind til det, vi kaldte den grønne have, hvor vores kanin boede. Buret var der, men ikke kaninen. Personalet kom ud fra hotellet i grupper på to og tre og kaldte: "Kanin, kanin." De kiggede under træstykker, bag døre, under vognhjul, i buske, skure og skraldebøtter. Paul og jeg så hinanden dybt i øjnene. Uanset hvad de sagde, så vidste vi, at de havde dræbt den. Den eneste virkelig levende ting, som vi begge to selv havde valgt at elske, var borte. Vores tottede, hvide kanin.

Kort efter at Kanin døde, fik Paul og jeg kighoste. Vi lå ved siden af hinanden i mors dobbeltseng, i febevildelse, vi svedte, hostede som besatte. Uanset hvor syge vi var, var vi desperate efter at blive raske og totalt lede og kede – af al den opmærksomhed og ståhej og gaver. En dag vågnede jeg op, og Paul stod på en stol, nøgen, midt i værelset, med en slangebøsse. Mens han hev bagud i elastikken, sagde han: "Jeg har det bedre." Pludselig satte jeg i et hyl, mit øje brændte. Folk kom stormende ind på værelset. *Smak* – han havde skudt et tændt cigaretskod i ansigtet på mig, og det var smukt og nydeligt blevet fanget mellem øjenlågene på mit venstre øje.

Tvillingerne er raske.

Vi var raske, men vi skulle ikke tilbage til skolen igen. Og vi fortsatte med at deles om en dobbeltseng. Vi skreg og sloges uafbrudt, hev hinanden i håret, bed og kradsede og krævede den andens plads.

•

Paul og jeg kom forbi torvet. Der stod en flok børn på et gadehjørne. De kiggede alle sammen på en bunke hundelort.

“Kom så, Emu,” sagde en af dem. “Jeg vil vædde på, du ikke tør gå igennem den.”

“Ja, kom så,” sagde de andre.

Jeg så på Paul og sagde: “Du gør det ikke.”

Paul rakte hånden frem og sagde til de andre: “Giv mig alle jeres penge.”

Så gik han lige igennem hundelorten.

Mens Paul og jeg gik hjem – han skrabede sine sko af undervejs – spurgte jeg: “Hvorfor, Paul? Hvorfor gjorde du det?”

Han hev en håndfuld mønter op af lommen, raslede med dem i hånden og sagde: “Det er bare lort, søs.”

Så indså jeg det. Jeg indså, at Paul og jeg var forskellige, og at vi ville vokse fra hinanden.

En dag vågnede jeg op til lyden af hundreder af klokker, der kimedede. Værelset var fuld af røg, og der var bølgende flammer rundt om sengen som et enormt ocean. Ismile, vores mors elsker, var i gang med at slå til dem med de bare hænder. Jeg kan huske, at jeg blev båret væk i hans arme.

Paul stod ude på gangen og smilede. Han havde sat ild til sengen. For en tid fik vi hver sit værelse.

Så var der ingen værelser, intet hotel, ingen gæster. Far var forsvundet. Han havde mistet sine penge og mistet hotellet. Mens Hotel International fik smækket brædder for døre og vinduer, slæbte min mor som en vanvittig vores

møbler gennem haven til det lille hus, den tidligere personalebolig.

Det var ikke vores hus, vi boede der bare. Vi var nødt til det. Der var ikke andre steder at tage hen. Det var et tilbageskridt, men det bekymrede os ikke. Vi følte, vi var normale, fordi vi boede i dette lille hus sammen med vores mor.

Og vi var vilde og fri. Vi tilbragte somrene med at svømme, lytte til Buddy Holly og the Beach Boys, gå med lærredssko med stjerneformede pailletter, følge med i tv-serien *Banana Splits* og tilplastre væggene i vores værelse fra gulv til loft med plakater. Der var ikke noget sært ved, at vi som tiårige stadig deltes om et værelse. Vi deltes om alting. Endnu mere, nu vi var fattige.

“Kom her, søs. Der er noget, jeg vil vise dig.”

Paul stod på sin seng med sine blå nylonnetunderbukser trukket stramt til omkring sin tissemand. Der stod små bobler af hud ud gennem netmaskerne. Jeg lod mine fingre løbe hen over dem. Paul foretog et flyvespring gennem værelset og smækkede mig ned på sengen. Han stødte sin fod ind mellem mine ben og pressede sig mod min mis. “Overgiv dig, overgiv dig.”

“Okay, okay. Jeg overgiver mig,” sagde jeg. “Vil du ikke nok lade være, Paul. Det gør ondt.”

De var besættere, og vi var besættere – så meget havde vi til fælles.

Jeg holdt øje med dem, mens de klatrede op på køkkentaget og gennem vinduet. De var i alt tre, en lyshåret og to mørkhårede. Hotellet havde stået tomt i årevis. På forsiden

var det sømmet til med krydsfinerplader, men på bagsiden var der hundrede forskellige vinduer. Og jeg plejede at se på vinduerne, det blev en besættelse for mig. Hvert eneste glimt, jeg fik af de tre mænd, blev en hemmelig sejr. Jeg følte, at de vidste, jeg holdt øje med dem.

Jeg stod tidligt op, listede ned ad trappen og ud ad bagdøren. Det var dagslys, og solen skinnede. Jeg ville besøge besættterne. De havde set mig, jeg havde set dem. De vidste, jeg havde holdt øje med dem. Min fantasi var fuld af dem, en lyshåret, to mørkhårede. Jeg gik gennem hullet i muren og blev stående neden for deres værelse. De to mørkhårede – begge langhårede, den ene med skæg – kravlede ud ad vinduet og stillede sig på det flade tag. “Hej,” sagde de og smilede. “Det er dig, der holder øje med os.”

Jeg stod der i min lyserød- og hvidstribede natkjole og vidste ikke, hvad jeg skulle sige.

“Ved din mor godt, at du er her?”

“Nej, det er der ingen, der gør,” sagde jeg. “I er min egen hemmelighed.”

De rakte ned og trak mig ved håndleddene op på taget. Jeg fulgte efter dem gennem vinduet. Værelset var firkantet. På gulvet var der tre områder med soveudstyr foruden en tørresnor, nogle gryder og pander og en lille gasbrænder. Døren ind til værelset var barrikaderet indefra.

“Hvad hedder du?” spurgte ham med skægget.

“Tracey. Jeg hedder Tracey.”

Han smilede og sagde: “Det glæder mig at møde dig, Tracey. Jeg hedder Albert. Ham her hedder Bert, og ham der hedder Andy.”

De var fra et sted, som hed Manchester. De var kommet

til Margate for sommeren for at se, om de kunne finde noget arbejde. Jeg kunne godt lide den måde, de talte på. Den var anderledes. De var anderledes. Jeg stod der i min lyserød- og hvidstribede natkjole og vidste, at det kunne være farligt, men vidste også, at jeg ikke skulle være bange. De var min egen hemmelighed, næsten som om jeg selv havde opfundet dem. De var en elleveårig piges drøm, mine tre vise mænd. Og Albert, han lignede Jesus med sit lange, mørke hår og både overskæg og hageskæg.

Hver morgen før skoletid sneg jeg mig ud af sengen, ned ad trapperne og gennem haven, gennem hullet i muren, klatrede op på taget, undertiden havde jeg nogle skiver brød med, tebreve, kiks – hvad som helst, som jeg kunne få fat på i køkkenet uden at blive opdaget. Vi plejede at tænde for den lille radio, og nogle gange dansede vi. Jeg, en lille pige i sin lyserød- og hvidstribede natkjole, dansende rundt om en radio sammen med de tre vise mænd.

De lærte mig korttrick, og jeg lå og puttede mig i deres sovegrej, mens de fortalte mig om steder, jeg aldrig havde hørt om, og om deres liv på landevejen, vi fire forenede i dette morgengryets hemmelige ritual. Undertiden, når Albert løftede mig op på taget – med armene rundt om mine ribben – så jeg ham ind i øjnene. De var blide og brune med lange øjenvipper, godmodige som en hundehvalps, som om han aldrig ville kunne gøre mig ondt. Jeg var forelsket.

Skolen var lukket. Det var sommerferie. Mor arbejdede som stuepige og var ude af døren ved halvsyvtiden hver morgen.

“Se den her mønt,” sagde Albert. “Du må få den, hvis du kan få den til at trille hele vejen ned over ansigtet

sådan her.” Han holdt mønten i hånden, og mens jeg så på det, trillede han den fra toppen af panden, midt ned over næsen, ned over læberne, over skægget og ned ad halsen. Det kunne jeg godt lide, sølvvet, som trillede over hans hud.

Han lod mønten gå videre til Bert og Andy, og de gjorde det samme. Vi fire sad med foldede ben på gulvet og deltog i en gammel ceremoni.

“Luk øjnene,” sagde Albert. “Og bliv ved med at holde dem lukket.”

Han anbragte mønten på min håndflade, og langsomt trillede jeg den midt ned over mit ansigt.

Jeg åbnede øjnene, og de lo og fnisede. Der bredte sig et stort smil over mit ansigt.

“Så for satan,” sagde Albert.

En helvedes larm, en hakke banede sig vej gennem døren – *smak* – og sendte træstumper flyvende gennem luften. Jeg skreg. Det virkede, som om der kom fodtrin og råb – i hundredvis – fra alle sider og kanter.

Albert fejede mig op i sine arme, puffede mig gennem vinduet og sænkede mig med et greb om mine håndled ned fra taget, mens han råbte: “*Løb – løb – løb.*”

Jeg tumlede gennem haven, gennem hullet i muren og i armene på en politibetjent. Jeg vred mig og forsøgte at slippe fri af hans hænder. Min natkjole var revet i stykker, og der løb blod ned ad mine skinneben.

Jeg holdt munden lukket og ville ikke fortælle politiet noget som helst. De blev ved med at spørge og spørge, men jeg hørte overhovedet ikke efter. Så, da Albert, Bert og Andy blev ført bort i håndjern, begyndte jeg at græde.

Men det eneste, politiet ville have at vide, var: Hvordan havde jeg fået den streg?

Indsmurt i tårer sagde jeg: "Hvilken streg?"

De rakte mig et spejl, og i det kunne jeg se, at fra det øverste af min pande til det nederste af min hage gik der en ubrudt sølvstreg.

Og nu var Paul og jeg i badeværelset.

"Se, Tray. Jeg kan få den til at vokse."

Han førte sin hånd op og ned ad sin tissemand. Den blev større og større. Og så – wow – fløj der et hvidt sprøjt ud af enden og stænkede ud over toiletsædets bagkant. Mens han smilede, stillede jeg mig skrævende op på badekarret, med en fod på hver kant. Jeg tog badebørsten med det lange skaft og sagde: "Jamen, så se det her."

Men en dag sagde jeg til Paul, at jeg ikke ville gøre det mere, for så ville Gud komme efter os.

Paul sagde okay, han havde ikke lyst til, at Gud skulle komme efter ham, for Han elskede os alligevel ikke.

Mor var ude og samle bly. Eftersom vi havde besat personalehuset, var det let for hende at komme ind i hotellet bagfra, fordi det kun var sømmet til med brædder på forsiden. Hun mente ikke, det var tyveri. Hun mente, det i virkeligheden var hendes ejendom. Paul og jeg blev altid begejstrede, når hun skulle af sted på sine udflugter, vores mor, der forlod huset med en nedstryger og en indkøbspose. En kæmpe fugl, der samlede føde til sine unger. Mor elskede os, hun ville gøre alt for os.

Mærkeligt at tænke på, at vi havde været et uheld ...

Da min mor var gravid og ventede mig og Paul, spyttede folk efter hende på gaden og kaldte hende niggerlover. Hendes venner forsøgte at overtale hende til at få en abort, fordi hun ikke var gift med vores far. Endnu værre, der kunne være tale om atavisme, vi kunne blive født sorte.

Da Paul og jeg begyndte at gå i skole, sagde de andre børn, at vores far var en fejlfarve. Vi gik hjem, og – “Mor,” spurgte vi, “hvad er en *fejlfarve*?”

Hun sagde, at hvis nogen kaldte vores far en fejlfarve, skulle vi sige: “Ja, en vestorientalsk adelig farve.”

Far fortalte mig, at hans tipoldefar var slave i Osmanneriget. Kriger fra Sudan med hud så sort som natten. Han havde en rød fez på, red på en stor hest og bar et sværd ved sin side.

Jeg har ikke længere huden og hverken rider på hesten eller bærer fezen. Men det er en god ting at vide, at blodet stadig flyder, og at jeg stadig bærer sværdet ved min side.

Der var folk i vores liv, der hele tiden dukkede op og forsvandt igen. Men Chris så ud til at være et fast tilbehør.

Hvilket altid har væmmet mig ...

Når jeg lå hen over hans skød, kunne jeg mærke hans hårde, rejste penis presset ind mod det nederste af min ryg, mens han gned med hænderne hen over min brystkasse. Mit lille bitte bryst, mine udstående små ribben. Jeg var ikke mere end ti.

Da jeg blev ældre, holdt jeg gerne øje med ham ud ad øjenkrogen. Hans hånd nede i bukserne, altid i gang med at fingerere ved sig selv, altid med blikket rettet mod mig.

Nogle gange vågnede jeg midt om natten og kunne høre, at han havde sex med mor. Så vækkede jeg Paul og sagde: “Hør, Paul, hør lige.”

Paul svarede med: “Du skal ikke tage dig af det, søs. Søs, du skal ikke tage dig af det.”

Det smertede alt sammen forfærdeligt. En fremmed, der kom og gik.

Verden var blevet et bedrøveligt og grimt sted.

En dag, en behageligt lun sommerdag, kom min mor løbende hen ad vejen, mens hun råbte: “Mit lille barn, mit lille barn, hvad fejler mit lille barn?”

Jeg hang på hendes arme med en mave, som var ved at eksplodere. Jeg kunne mærke mine øjne rotere, og mit hoved var væk. Jeg havde min lyserød- og hvidstribede natkjole på, og jeg kan huske den gule farve på min brors Chopper-cykel, mens han kørte ned ad bakken. Han råbte: “Du skal ikke tage dig af det, søs. Søs, du skal ikke tage dig af det. Jeg skal nok få ram på ham for dig, jeg skal nok få ram på ham.”

På hospitalet skulle jeg skide på et toilet, og da jeg ville til at skylle ud, opdagede jeg, at der ikke var noget at trække i. Toilettet havde et hul i bunden, hvor de samlede mit lort sammen og puttede det i en lille bøtte. Politikvinden talte til mig, men jeg befandt mig stadigvæk i en dvaletilstand. Min tante var der, og hun blev ved med at sige: “Har du været uartig, været pilfingret, leget sære lege?”

Jeg vidste ikke, hvad sære lege var. For mig indgik det alt sammen i det at leve. Et sært liv. Jeg havde aldrig kendt sandheden, så jeg havde aldrig bekymret mig om sandhed,

omtanke eller fornuft. Jeg levede i en verden af drømme, gode og dårlige.

Jeg kan se mig selv som ni- eller tiårig, gående det samme sted den ene gang efter den anden. Klinten over mig var flere hundrede meter høj, og luften var hverken varm eller kold. Det eneste, jeg husker, er farven på himlen, den mærkelige blå, som man kun ser, når dag møder nat. Skumrings-tid, gående alene den ene kilometer efter den anden. Havet var forsvundet. Det var blevet fjernet. Landjorden strakte sig udad i det uendelige. Der lå fisk på klipperne – klipper dækket med tang og grønt mos. Alt var ubevægeligt og stille bortset fra den hvide horisontlinje, som begyndte at vokse og komme nærmere og nærmere. Og sammen med den et brøl, en lyd så intens, at den dræbte alle andre lyde. Mens den blev ved med at komme nærmere, blev himlen to forskellige blå, adskilt af denne linje. En bølge, der overgik alle andre bølger, flere hundrede meter høj. Da den var ved at vælte ned over mig, vidste jeg, at der ingen redning var, ingen stige eller trappe, ingen vinger. Jeg vendte mig mod klinten med hænderne for ørerne, og jeg pressede hårdere og hårdere. Jeg sagde: “Kære Gud, send den væk.” Men den forsvandt ikke, larmen var nu en torden.

Som om tiden var gået ned i fart, vendte jeg mig mod bølgen. Mine øjne havde aldrig været så åbne. Jeg havde aldrig set så meget. Jeg ville blive en del af den. Mens havets kraft smadrede mod landets tyngde, blev min verden sort. Bølgen var væk.

Jeg stod tilbage våd og dryppende, kold og alene. Men opildnet. Jeg trodsede guderne.

Nu stank min krop, hver eneste kropsåbning afgav slim,
hver eneste pore åben og ved at lukkes, hver eneste del af
mig blødende.

I'm going TO GET YOU
YOU CUNT YOU
FUCKING BASTARD.

And when I do - The
whole world will know

That you destroyed part
of my childhood,

Tracey Emin.

(Jeg skal nok få fat i dig,/dit svin, din/skide idiot./Og når jeg
gør det -/skal hele verden få at vide,/at du ødelagde noget/af
min barndom./Tracey Emin)

Copyright © dansk udgave – forlaget Klim, 2009

Copyright © Tracey Emin, 2005

Udgivet første gang i England af Hodder and Stoughton, 2005

Strangeland er oversat fra engelsk af Ib Høy Hansen
efter den engelske udgave *Strangeland*

Forsidesfoto: Tracey Emin

Skrift: New Baskerville, Klim

Tryk: Narayana Press, Gylling

Indbinding: Damms Bogbinderi, Randers

ISBN 978-87-7955-586-0

1. udgave, 1. oplag, Århus 2009

Forlaget Klim

Ny Tjørnegade 19

DK-8200 Århus N

forlaget@klim.dk

Tlf.: +45 86103700

Fax: +45 86103045

www.klim.dk

Kopiering fra denne bog må kun finde sted på
institutioner, der har indgået aftale med Copydan,
og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.